

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph.D. v právní věci **žalobce: S. M.**, nar. „X“, bytem „X“, proti **žalovanému: Ministerstvu práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha, v řízení o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 2.11.2015, č.j. MPSV-UM/18584/15/9S-ÚSK, o příspěvek na živobytí a ze dne 2.11.2015, č.j. MPSV-UM/18612/15/9S-ÚSK, o doplatek na bydlení

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou, která byla podána v zákonem stanovené lhůtě, domáhal zrušení napadených rozhodnutí žalovaného, tj. rozhodnutí ze dne 2.11.2015, č.j. MPSV-UM/18584/15/9S-ÚSK, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ústí nad Labem, kontaktního pracoviště Teplice (dále jen „správní orgán I. stupně“), ze dne 18.9.2015, č.j. 37077/2015/DUC, kterým žalobci nebyl přiznán příspěvek na živobytí, a rozhodnutí ze dne 2.11.2015, č.j. MPSV-UM/18612/15/9S-ÚSK, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 21.9.2015, č.j. 37181/2015/DUC, kterým nebyl žalobci přiznán doplatek na bydlení.

V žalobě uvedl, že žalobou napadenými rozhodnutími mu nebyl přiznán příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, neboť nevpustil pracovnice správního orgánu I. stupně

do svého bytu. Od srpna 2015 mu tak nejsou vypláceny žádné dávky, což jej uvádí do těžké finanční situace, neboť jeho měsíční příjem tak činí pouze 4.761,- Kč a po uhrazení nákladů za bydlení mu tak nezbývá ani zákonem stanovené životní minimum. Žalobce se domnívá, že žalobou napadená rozhodnutí vychází z kontroverzního zákona, který neumožňuje provedení sociálního šetření. Žalobce má za neprokázané, že takový zákon vůbec existuje, a pokud existuje, pak jej považuje za diskriminační a nezákonný.

Žalovaný v písemném vyjádření k žalobě popsal dosavadní průběh řízení s tím, že ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) v souvislosti s plněním úkolů umožňuje zaměstnanci úřadu práce vstupovat do obydlí žadatele o dávku a provést sociální šetření. Zaměstnanec je povinen se prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním, které slouží jako doložka služebního průkazu. Žalovaný dále uvedl, že podle ustanovení § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pokud žadatel o dávku neumožní vstup do obydlí a znemožní tak sociální šetření k ověření skutečností v žádosti o dávku uvedených, může být žádost o dávku zamítnuta, odejmuta či snížena její výše.

V replice žalobce uvedl, že dávky mu byly vypláceny až do července 2015, kdy chtěly pracovnice správního orgánu I. stupně u něho v bytě provést pochybné a nezákonné sociální šetření. Žalobce uvedl, že pracovnice správního orgánu I. stupně neměly soudní povolení, a proto jim vstup do svého obydlí neumožnil. Domnívá se, že pracovnice správního orgánu I. stupně chtěly porušit zákon o ochraně osobního soukromí a snažily se žalobce omezit v jeho osobní a domovní svobodě. Tento postup považuje žalobce za diskriminační. Žalobce uvedl, že je odkázán na invalidní důchod, který pobírá ve výši 4.801,- Kč. Po odečtu veškerých měsíčních nákladů se následně žalobce ocitá na hranici bída. Žalobce je přesvědčen, že sociální šetření neprobíhá u všech žadatelů o dávky pomoci v hmotné nouzi. Dávky pomoci v hmotné nouzi jsou podle žalobce určeny na pokrytí základních životních potřeb chudých lidí a nikoli pro možnost „slídění“ cizích lidí v bytě žadatelů, aby určovali, co mají prodat, ačkoliv si to pořídili v době, kdy pracovali. Podle žalobce v demokracii funguje, že když stát z lidí učiní nezaměstnané, tak se o ně také má postarat. Žalobce se domnívá, že jednání žalovaného je zcela v rozporu s Listinou základních práv a svobod a s mezinárodním právem. Závěrem žalobce navrhl, aby soud žalobě vyhověl.

Při jednání soudu, ze kterého se žalovaný omluvil, žalobce uvedl, že uplatnil žádost o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, které mu byly zpočátku vypláceny, ale poté, co obdržel starobní důchod a podal novou žádost, byla jeho žádost zamítnuta. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu nezákonného sociálního šetření, neboť pracovnice úřadu práce požadovaly vstup do žalobcova bytu, který však není povinen je do bytu vpustit, na rozdíl od exekutora či Policie České republiky. Toto nezákonné sociální šetření neprobíhá u všech žadatelů, ale pouze u vybraných, s čímž žalobce rovněž nesouhlasí. Žalobce poukázal na nerovnost s horníky, kteří dostávají po dobu tří let po skončení zaměstnání 8.000 Kč bez sociálního šetření. Žalobce uvedl, že dávky, o které žádal, jsou spojeny s hmotnou nouzí a jsou určeny na základní potřeby, proto nehraje roli, co má žalobce v bytě. Dle jeho názoru by měl stát zaměřit svou pozornost jinam. V případě žalobce došlo k protiprávnímu postupu a v případě nutnosti je připraven obrátit se na Ústavní soud nebo na Evropský soud pro lidská práva. V konečném návrhu žalobce uvedl, že žádá zrušení obou žalobou napadených rozhodnutí a aby bylo žalovanému uloženo, aby mu dávky přiznal. Náhradu nákladů řízení žalobce nepožadoval.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle ustanovení § 72 odst. 1 věty první s.ř.s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle ustanovení § 76 odst. 2 s.ř.s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Podle ustanovení § 56 odst. 1 s.ř.s. soud projednává a rozhoduje věci podle pořadí, v jakém k němu došly; to neplatí, jsou-li u věci dány závažné důvody pro přednostní projednání a rozhodování věci. Vzhledem k tomu, že předmětem žaloby jsou sociální dávky podmíněné hmotnou nouzí, přikročil soud k přednostnímu projednání věci.

Soud přezkoumal v rámci žalobních námitek skutkový a právní stav věci a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle ustanovení § 63 odst. 1, 2 a 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi jsou na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona oprávněni vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise. Pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše. Zaměstnanci obcí zařazení do pověřených obecních úřadů nebo obecních úřadů obcí s rozšířenou působností jako sociální pracovníci a zaměstnanci státu zařazení k výkonu práce v újezdních úřadech jako sociální pracovníci jsou na základě souhlasu osoby v hmotné nouzi a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem vykonávat činnosti sociální práce. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat průkazem vydaným příslušným úřadem; náležitosti průkazu stanoví prováděcí právní předpis.

Podle ustanovení § 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou dávky v systému pomoci v hmotné nouzi a) příspěvek na živobytí, b) doplatek na bydlení, c) mimořádná okamžitá pomoc.

Ustanovení § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi definuje osobu, která není osobou v hmotné nouzi. A contrario můžou tedy dávky pomoci v hmotné nouzi být přiznány osobě nebo rodině, která nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry

neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

Příspěvek na živobytí je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu. Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima. Částka živobytí osoby se zvyšuje, pokud zdravotní stav osoby vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování. Částka živobytí u osoby, která dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky, činí částku existenčního minima, případně zvýšenou z důvodu dietního stravování. Částka živobytí u osoby, která je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a v posledních šesti kalendářních měsících před podáním žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi jí byl skončen základní pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jí vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem nebo s ní byl skončen jiný pracovní vztah z obdobného důvodu, činí částku existenčního minima, případně zvýšenou z důvodu dietního stravování. Částka živobytí u osoby, které je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc, činí částku existenčního minima, případně zvýšenou z důvodu dietního stravování. Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny.

Doplatek na bydlení je druhou dávkou pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory. Dávka je poskytována vlastníku užívajícímu byt, nebo jiné osobě, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu. Dávku lze také poskytnout vlastníku stavby pro individuální či rodinnou rekreaci, která splňuje zákonem dané stavebně technické standardy kvality bydlení. Zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na specifické situace spojené s bydlením. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení poskytnout do části bytu, po splnění hygienických podmínek a udělení souhlasu obce do ubytovacího zařízení a po splnění stavebně technických standardů kvality bydlení do jiného než obytného prostoru. Jako případ hodný zvláštního zřetele se vždy považuje ubytování v pobytových sociálních službách (např. azylový dům, domov pro seniory, chráněné bydlení). Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i v případě, že příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dobavy energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.12.2007, č.j. 3 Ads 83/2007-98, který je dostupný na www.nssoud.cz, v obecné rovině dopadá i na daný případ. V tomto

rozsudku je uvedeno, že „každá žádost o dávku zahajuje vlastní správní řízení, ve kterém musí žadatel o dávku dokládat svou sociální potřebnost. Zároveň musí v každém řízení prokázat, že nemá žádný majetek, který by mu umožňoval dostatečné zajištění. Tomuto účelu slouží sociální šetření v bytě žadatele, které je plně v pravomoci správního orgánu dle § 32 odst. 2 zákona č. [71/1967 Sb.](#), o správním řízení (dále jen "správní řád"), ve spojení s § 7 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti.“

K žádosti o přiznání příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení žalobce dokládal a doloženými listinami prokazoval svou majetkovou a finanční situaci. Správní orgán má povinnost žalobcem doložené skutečnosti prověřit, aby nedocházelo ke zneužívání systému dávek pomoci v hmotné nouzi. V případě, že není možné ověřit správnost žalobcových tvrzení jinak, může správní orgán podle ustanovení § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi provést za souhlasu žadatele o dávky sociální šetření v obydlí žadatele. Ustanovení § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi dopadá na situaci, kdy žadatel souhlas ke vstupu do svého obydlí nedá. Nastane-li taková situace, vystavuje se žadatel z vlastní vůle možnosti, že jeho žádost bude zamítnuta, dávka odejmuta nebo snížena její výše.

Žalobce v dané věci učinil sporným, zda je správní orgán oprávněn po něm požadovat umožnění vstupu do jeho obydlí. Již výše bylo uvedeno, že správní orgán I. stupně může vstupovat do obydlí žadatele o dávky pomoci v hmotné nouzi za účelem provedení sociálního šetření v případě, že žadatel dá ke vstupu do obydlí souhlas. Soud neshledal v postupu správního orgánu I. stupně rozpor, neboť za situace, kdy žalobce pracovním správního orgánu I. stupně odepřel vstup do obydlí a byl seznámen s následky odepření vstupu do obydlí, jak je uvedeno v záznamu o šetření v místě ze dne 4.9.2015, který žalobce jako žadatel o dávku vlastnoručně podepsal, sepsaly pracovnice správního orgánu I. stupně o odepření souhlasu se vstupem do obydlí žalobce jako žadatele o dávky záznam a od sociálního šetření v obydlí žadatele upustily.

Soud má v daném případě za prokázané, že žalobce nedal správnímu orgánu I. stupně souhlas se vstupem do jeho obydlí za účelem provedení sociálního šetření, což ostatně žalobce sám v podané žalobě uvádí. Soud v daném případě hodnotil, zda žalobce neprokázal svou majetkovou situaci listinným důkazem (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.2.2009, č.j. 3 Ads 133/2008-70) a správní orgán mohl vydat rozhodnutí bez ověření žalobcových tvrzení, neboť bylo ověřeno předloženými listinnými důkazy. Soud dospěl k závěru, že z žalobcem předložených listin za vyúčtování plynu, vodného a stočného, tepla, elektřiny a nájemného, nelze ověřit majetkovou situaci žalobce a správní orgán I. stupně tak k prověření uvedených skutečností v žádostech o přiznání dávek pomoci v hmotné nouzi mohl přistoupit k sociálnímu šetření.

Vzhledem k tomu, že žalobce nedal souhlas k provedení sociálního šetření v místě jeho obydlí, nemohl správní orgán ověřit jeho tvrzení uvedená v žádostech o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Lze tedy konstatovat, že soud shledává napadená rozhodnutí jako celek za správná a založená na dostatečných podkladech.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti tedy soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji ve výroku rozsudku ad I. podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Současně soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. ve výroku rozsudku ad II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce nebyl ve věci úspěšný a žalovanému náhrada nákladů řízení nepřísluší.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 22. srpna 2016

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Gabriela Zlatová